

International Journal of Advanced Academic Studies

E-ISSN: 2706-8927

P-ISSN: 2706-8919

www.allstudyjournal.com

IJAAS 2020; 2(2): 167-174

Received: 23-01-2020

Accepted: 25-02-2020

نویسنده‌گان: شفیقه خواجه زاده

شفیقه خواجه زاده

استاد پوهنچی ژورنالیزم و ارتباطات

جمعی

سودابه ستارزاده

کارمند اداری پوهنتون خصوصی اشراق

بررسی نقش انجوها بر روند افزایش اشتغالزایی زنان در شهر هرات از سال 2015 الی 2019

نویسنده‌گان: شفیقه خواجه زاده، سودابه ستارزاده

پیشگفتار

انجوها (NGOs) مؤسساتی غیردولتی و غیر انتفاعی می باشند، فعالیت های گسترده ای در هشت سکتور مختلف چون زراعت، صنعت، انرژی، معادن، تکنولوژی معلوماتی، صحت، ترانسپورت، معارف و تحصیلات عالی در کشور دارند و با ادارات سکتوری مربوطه همچون صحت، زراعت، معارف، پوهنتون، کار و امور اجتماعی شهدا و معلولین، عدلیه، انکشاف دهات، مهاجران، امور زنان و حج اوقاف در ارتباط می باشند. فعالیت های گوناگون آنان در عرصه های متفاوت قابل مشاهده است. موجودیت انجوها موجب شده که این سازمانها در سالهای اخیر نقش بسزایی را در سرنوشت کشور داشته باشند. و ولایت هرات که از جمله شهر های تاریخی، پرجمعیت و با فرهنگ شهر نشینی زیاد در بین ولایات افغانستان است، مرکز تجمع بسیاری از انجو های داخلی و خارجی می باشد. انجو ها با سابقه کم خود توانسته اند، تأثیر شگرفی بر سرنوشت افغانستان بگذارند، در این سازمانها منابع مالی از جمله کمک های دول خارجی به مصرف رسیده و کتله عظیمی از نیروی کار جامعه در آن مصروف کار هستند. از جمله فعالیت های این مؤسسات، یکی هم فعالیت های اشتغالزایی است که برای شگوف ساختن مهارت های افراد در زمینه های مختلف مصروف کار هستند، و در صورتیکه با توجه به نیاز بازار کار این مهارتها بارور ساخته شوند، طبعاً که مؤثریت را دو چندان خواهد کرد بخشی از این پروژه ها در مورد زنان اجرا می شوند، در زمینه های اشتغالزایی و غیره، که از یک سو مسبب بکار انداختن نیروی فعال انسانی گردیده و باعث کسب درآمد به خانواده های شاغلین و از طرف دیگر، باعث اشتغالزایی می گردد. جهت همین امر تحقیق حاضر بر آنست تا تأثیرات فعالیت چنین سازمانها را روی اشتغالزایی زنان در شهر هرات به بررسی بگیرد.

چکیده

تحقیق کنونی در حوزه اشتغالزایی زنان و نقش انجوها تحت عنوان (بررسی نقش سازمانهای برر روند افزایش اشتغالزایی زنان در شهر هرات در پنج سال اخیر) انجام شده است. هدف از این تحقیق بررسی انجوها برر روند اشتغالزایی زنان در شهر هرات است. جامعه آماری انجوها شهر هرات، که با استفاده از نمونه گیری نظری و مصاحبه با پنج انجو که در بخش اشتغالزایی زنان کار میکنند، به اشباع نظری رسیده است. نوعیت تحقیق توصیفی بوده و از روش کیفی در آن استفاده شده است. ابزار گردآوری اطلاعات تحقیق مصاحبه بوده که در نهایت تحلیل اسناد صورت گرفته است. در یافته های تحقیقات به صورت کلی نقش انجوها بر اشتغال زنان در مقوله های مانند: نقش و کارکرد موسسات در توسعه اشتغالزایی، تشخیص نیاز ها و اشتغال زنان، حوزه های کاری پروژه ها و غیره نمود پیدا می نماید. با در نظر داشت نتایج حاصله از تحقیق حاضر. انجوها سازمان های مردم نهاد می باشند که تقریباً میتوان گفت همه آنها با ایجاد حکومت جدید تاسیس شده اند، که ذریعه فعالیت های خود از طریق ترتیب پروژه های فن و حرفه ئی، صنوف آموزشی، و سرمایه گذاری روی افزایش مهارت و توانایی زنان زمینه های شغلی متعددی را از قبیل استخدام کارمندان، پروژه های فن و حرفه مانند: خیاطی، ظرفیت سازی و... برای زنان ایجاد می نمایند.

Corresponding Author:

نویسنده‌گان: شفیقه خواجه زاده

شفیقه خواجه زاده

استاد پوهنچی ژورنالیزم و ارتباطات

جمعی

واژگان کلیدی: اشتغال، انجوها، زنان، ارتقای ظرفیت، درآمد، هرات.

بیان مسأله

اساس و بنای هر سازمانی را نیروی انسانی تشکیل میدهد، یعنی بدون وجود نیروی انسانی نمیتوان سازمانی را تصور کرد. نیروی انسانی که در تشکیلات سازمانی در سطح منطقه ای و جهانی به کار گرفته میشود مردان و زنان هستند که فعالیت های سازمان ها را به پیش میبرند و در اصل بنای یک سازمان را تشکیل میدهند. بناً اشتراک مردان و زنان در تشکیلات سازمانی چی در سطح منطقه ای و چی در سطح جهانی امری لازمی و ضروری است. این نقش و فعالیت های این هر دو را نباید نادید گرفت و لازم و ضروری برای پیش برد کارها است. در صورت نبود نقش یکی از این اساسات تشکیلات و پایه یک جامعه ناقص خواهد بود (آزادی و علی پور، 1392: 18).

انجوها به شکل امروزی آن به زمان بعد از جنگ های جهانی و آغاز جنگ سرد می رسد، انجوها برای رسیدن به اهداف گوناگون فعالیت می کنند و در جهت پیشبرد اهداف اعضا در حرکت هستند به عنوان مثال: آموزش و آگاهی دهی افراد جامعه، بهبود وضعیت محیط زیست، تشویق گروه ها و مردم به رعایت حقوق بشر و بالا بردن سطح رفاه اقشار محروم و آسیب پذیر (سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور، 1380: 50) [4].

در سالهای اخیر تعداد انجوها در افغانستان رو به افزایش بوده و تحلیل ها و نقطه نظرات متفاوتی در این خصوص مطرح شده است. که اکثرأً به این نظر هستند که سرازیر شدن میلیون ها دالر کمک به کشور عزیز ما افغانستان و مصرف آن از طریق سازمان های داخلی و خارجی آنگاه که همگام با حضور نظامی و سیاسی آمریکا و جامعه جهانی در افغانستان موجی از انجوها و مؤسسات دولتی و غیردولتی نیز در افغانستان حضور یافتند و در زمینه های مختلف سیاسی، اقتصادی و انکشافی مشغول به کار شدند و نقش بسزایی در سرنوشت کشور ایفا نمودند. و از میان آنها میتوان به نقش مؤسسات غیردولتی بیشتر تأکید نمود. مؤسسات غیردولتی، مؤسسات غیرانتفاعی هستند که به عنوان متصل کننده، میانجی و بیان کننده منافع شهروندان از طریق گفتار و نقد از سیستم اجتماعی در سراسر کشور خدمت میکنند، و نقش این مؤسسات در ایجاد فرصت های کاری از بدو تاسیس ساختار نوین سیاسی کشور، به صراحت اسناد تقنینی و با مجوز نهاد زیربند در سراسر کشور به فعالیت آغاز کردند. اگر نقش آنها را در هرات در نظر بگیریم، این مؤسسات در 20 ولسوالی هرات به تعداد 151 و به تفکیک داخلی و خارجی 117 موسسه داخلی و 34 موسسه خارجی که این سازمانها در زمینه های معارف تعداد معلمان به تفکیک جنسیت 8213 مرد، و 8420 زن، زراعت 54% مردم به زراعت و مالداری مصروفیت دارند که 47% مردان و 7% زنان هستند، صحت، تعلیم و تربیه، آموزش فن و حرفه، اعمار سرپناه، آموزش طفل و دانشخواهی فعالیت میکنند. که مجموع کارمندان مؤسسات به تفکیک

جنسیت: تعداد کارمندان ذکور 1683 و تعداد کارمندان اناث 1000 میباشند (ریاست اقتصاد ولایت هرات، 1397: 80) [3]. در کشور های توسعه یافته حال آنکه زن ها نیز از خلاقیت های منحصر بفردی بر خورد دار اند و در پیش تر از بخش های جامعه فعالیت دارند دلیل آن این است که از نیروی آنها در سطوح مختلف جامعه استفاد کرد اند و میکنند که این خود باعث پیشرفت آنها گردید است. اگر کشوری میخواهد به توسعه پایدار برسد باید از نیروی زنان در عرصه های متفاوتی هم چون (سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی) استفاده کند. در کشور اگر از نیرو و توانایی زنان در سطح جامعه استفاد شود و در تصامیم بزرگ به آنها حق اشتراک داده شود و از دیدگاه آنها در بسا موارد استفاده شود میتوان گفت به سطحی از پیشرفت و ترقی خواهیم رسید. جوامع جهان سوم یا عقب مانده مانند افغانستان که موانع گوناگون سد راه زنان که باعث عدم شگوفایی استعدادهای این طبقه در جامعه میگردد گذاشته اند. موانعی همچون وجود فرهنگ مردسالاری، عدم آگاهی زنان از زمینه های مختلف اجتماعی و اقتصادی موجود برای فعالیت سنتی بودن جامعه، بالاتر بودن سطح بی سوادی زنان نسبت به مردان، عدم حمایت زنان توسط مقامات بلند پایه دولتی، مخالفت گروه های افراطی با حضور زنان در عرصه های عمومی و غیره (صادقی و عمادزاده، 1383: 12) [5].

با آن هم نمیتوان فعالیت های را که در این اواخر برای سهیم ساختن زنان در ساخت جامعه صورت گرفته نادیده انگاشت. علی الخصوص فعالیت ها و کارکردهای انجوها در سطح منطقه و جهان. تاثیرگذاری فعالیت های این مؤسسات روی اشتغال زنان موضوعی است قابل بحث و توجه، زیرا بخش عمده از فعالیت های این مؤسسات مربوط به اشتغال زنان است. و من به عنوان محقق میخواهم میزان این تأثیر گذاری را در اشتغال زنان ذریعه فعالیت های عمده شان بررسی نمایم.

اهمیت و ضرورت تحقیق

جهان دیروز متفاوت از جهان امروز است، دیروز جهانی بود که نقش زنان در آن هیچ پنداشته میشد اما در جهان امروزه نه تنها نقش زنان هیچ پنداشته نمیشود بلکه پررنگ گردیده و از اهمیت فراوان برخوردار است. و از آنجاییکه موضوع بیکاری یکی از مهمترین مسائل جهان است و در کشور های درحال توسعه باتوجه به عدم توازن ساختارهای اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی سهم بیشتری را بر توسعه دارد و باتوجه به اینکه یکی از دلایل بیکاری در جوامع مختلف علی الخصوص جوامع سنتی همچون افغانستان فقدان مهارت های مورد نیاز بازار کار از سوی جویندگان کار میباشد. انتظار می رود مؤسسات آموزشی با ارائه آموزش های مهارتی بتوانند نقش بسزایی در کاهش میزان بیکاری ایفا کنند. قسمت اعظم این آموزش ها بوسیله انجوها ارائه میگردد چنان که ادعا میشود این مؤسسات بوسیله این آموزش ها به طور مستقیم و غیرمستقیم ایجاد اشتغال میکنند بخصوص با تمرکز بیشتر در بخش زنان از سوی دیگر، بنابر افزایش حضور زنان در عرصه های گوناگون به طور قابل توجهی شگاف های جنسیتی کاهش میابد و زنان در حوزه های مختلف حتی درسمتهای تخصصی

ومدیریتی به کارگماشته میشوند. لذا نقش انجوها وگسترش نفوذ حوزه فعالیت آنها دراستفاده از توانایی ها و استعدادهای زنان برای پیشرفت اهداف عالی، توسعه همه جانبه و نیز استفاده از نقش مشارکت سنتی زنان بسیار مهم میباشد، فلذا می توان اهمیت و ضرورت اشتغال زنان را در موارد ذیل برشمرد:

1-بهبود اوضاع اقتصادی زنان در نهایت خانواده-جامعه

2-بهبود نحوه ارتباط زنان با اجتماع (وضعیت اجتماعی).

3-پیشرفت جامعه

4- برقراری اصل مساوات بین زنان و مردان.

اهداف تحقیق

هدف اصلی

بررسی نقش انجوها بر روند افزایش اشتغال زایی زنان در شهر هرات طی پنج سال اخیر.

اهداف فرعی

1. شناسایی زمینه های شغلی ایجاد شده بوسیله فعالیت های انجوها برای زنان در ولایت هرات طی پنج سال اخیر.

2. بررسی میزان اثرگذاری فعالیت های انجوها در افزایش مهارت و توانایی زنان.

3. بررسی اثرات استخدام زنان در انجوها بالای افزایش اشتغال زایی زنان.

4. بررسی اثرات پروژه های مختلف انجوها بالای اشتغالزایی.

پرسشهای تحقیق

پرسش اصلی

انجوها چه نقشی بر روند افزایش اشتغال زنان داشته اند؟

پرسش های فرعی

1. فعالیت انجوها کدام زمینه های شغلی را برای زنان آماده نموده است؟

2. استخدام زنان در انجوها بر روند افزایش اشتغالزایی زنان ولایت هرات تأثیرگذار بوده است؟

3. چگونه فعالیت های سازمان های انجوها بالای افزایش مهارت و توانایی زنان تأثیر داشته است؟

4. پروژه های انجوها چقدر توانسته تأثیر گذار بالای اشتغال زایی زنان باشد؟

پیشینه

سوابق تجربی پیشینی تحقیق به محقق برای طراحی بهتر و درک زوایای موضوع مورد تحقیق کمک می نمایند. در این تحقیق نیز برای درک بهتر جوانب موضوع مورد تحقیق؛ تحقیقات پیشینی مرور شده است، سوابق تجربی تحقیق به دو بخش داخلی و خارجی می باشند، سوابق داخلی تحقیقات اند که در داخل کشور توسط محققان و نهادهای تحقیقی انجام یافته اند و سوابق خارجی آن تحقیقاتی هستند که در موضوع مورد تحقیق یا موضوعات مرتبط با آن در خارج از کشور صورت گرفته اند.

پیشینه داخلی

1. فریبا بارکزی در سال 1391 در شهر هرات، تحقیقی را انجام داده است، تحت عنوان عملکرد مؤسسات غیر دولتی در بالابردن سطح دانش و مهارت زنان در ولایت هرات: که هدف تحقیق بررسی نقش انجوها در عرصه ارتقای ظرفیت زنان و میزان تاثیر گذاری آنها در افزایش دانش و مهارت زنان بوده است. که از رویکرد کمی با روش همبستگی و همخوانی که ابزار آن شامل مصاحبه و پرسشنامه با تعداد 150 پرسشنامه صورت گرفته است. که در آخر با نتیجه بدست آمده از این تحقیق اینست که عملکرد مؤسسات غیر دولتی در بخش ارتقای ظرفیت زنان بیشتر در بخش های آموزشی، فن و حرفه و کارآموزی می باشد، که در کل این خدمات تأثیرات بسزایی در سطح دانش آنها داشته است و تأثیر مستقیم آن را میتوان در اقتصاد امروزه مشاهده کرد.

2. جلیل سلطانی در سال 1388 در شهر هرات تحقیقی دیگری را انجام داده است، تحت عنوان نقش سازمان های غیر دولتی در افزایش در آمد خانواده های شهر هرات. هدف این تحقیق بررسی میزان تأثیر گذاری سازمان های غیر دولتی در افزایش در آمد خانواده های شهر هرات است. که با رویکرد کمی از روش توصیفی با ابزار پرسشنامه به تعداد 100 پرسشنامه کار شده است. که نتیجه بدست آمده از این تحقیق عبارت از: انجوها قادر اند تا در آمد خانوادها در شهر هرات را افزایش دهند این مؤسسات به عنوان واسطه عمل نموده و کمک های کشورهای کمک کننده را اخذ و از طریق پروژه های مختلف مصدر خدمت به مردم قرار میگیرند و از موجودیت چنین سازمان ها هزاران افغان مستفید شده اند.

پیشینه خارجی

مجید یاسوری در سال 1390 در کشور ایران تحقیقی را تحت عنوان نقش سازمانهای غیر دولتی (انجوها) در توانمند سازی زنان و جوانان روستایی (ایران - روستای اردو غشن) انجام داده است که هدف از این تحقیق سنجش میزان اثر گذاری سازمانهای غیردولتی در توانمند سازی زنان وجوانان روستایی بوده و که از روش پیمایشی با ابزار پرسشنامه انجام شده است. و نتیجه بدست آمده از این تحقیق عبارت از:

- یکی از مهمترین نقش های سازمانهای غیر دولتی در توانمند سازی زنان روستایی برگزاری کلاس های آموزشی و آشنا کردن آنان با روش های جدید کشاورزی و آبیاری بوده است و بیش از 65 درصد از پرسش شوندهگان برگزاری چنین کلاس ها را بسیار مؤثر دانسته اند.

- 80.5—از اشتغال ایجاد شده در چنین پروژه ها به زنان اختصاص داده شده است.

روش تحقیق

تحقیق کنونی از نوع تحقیقات توصیفی بوده و از آن جای که این تحقیق در پی فهم عمیق بوده، نه در پی تعمیم و گسترده موضوع مورد تحقیق، از روش کیفی برای عمیق تر مطالعه کردن استفاده شده است،

جامعه هدف در این تحقیق انجوها بوده و جامعه آماری تمام انجوها در شهر هرات هستند. جمعیت نمونه این تحقیق پنج انجو یا موسسه که در بخش اشتغالزایی زنان کار میکنند.

حجم نمونه در این تحقیق پنج موسسه که عبارت اند از: واسا (WASSA)، ندای زن (VOW)، اوپیک (AWEC)، رادا (RADDA) و هلپ (HELP) بوده اند. در این تحقیق از روش نمونه گیری قصد یا قضاوتی استفاده شده است. این نوع نمونه گیری موارد استفاده زیاد داشته و یکی از آن ها که با هدف تحقق نیز همخوانی دارد عبارت است از « انتخاب انواع گوناگون از موارد برای کند و کاو ژرف » (بلیکی، 1396: 267) [2].

ابزار گرد آوری داده‌ها در این تحقیق مصاحبه است. علاوه بر موارد فوق از آن جای که موضوع تحقیق (بررسی نقش انجوها بر روند افزایش اشتغالزایی زنان در شهر هرات) اطلاعات دسته دوم و آمار و ارقام بوده از مصاحبه استفاده شده است، اطلاعات به دست آمده به وسیله مصاحبه کدگذاری شده و تحلیل اسناد شده است. گفتنی است که در این تحقیق از تحلیل اسناد استفاده شده است. ابتدا در تحلیل اسناد اطلاعات، مفاهیم، مسایل و نکات درون مصاحبه دسته بندی میشوند. در تحلیل اسناد تلاش می‌گردد تا نکات، مفاهیم و مسایل بدست آمده از مصاحبه ها به دسته های کلان تر تبدیل گردد که به آن ها مقوله ها گفته می‌شود و در نهایت مقوله تفسیر می‌گردند

یافته‌های تحقیق

معرفی موسسات

واسا (WASSA) در سال 2002 توسط خانم نیلوفر سخی تاسیس شد که اولین دفتر زنانه در ولایت هرات بود. و در قسمت اقتصادی و اجتماعی خانم ها در زون غرب فعالیت دارد، یک دفتر غیردولتی و غیرانتفاعی میباشد. موسسه واسا WASSA اختصار موسسه خدمات اجتماعی زنان میباشد.

ندای زن (VOW) در سال 1998 در زمان طالبان توسط خانم ثریا پاکزاد ایجاد شد، بین سالهای 2001 در راجستر پلان ثبت شد، در سال 2002 پلان خود را به وزارت اقتصاد معرفی کرد. و از سال 2004 به هرات انتقال داد شد، که کل زون غرب را پوشش میدهد. هدف این موسسه توانمند سازی اقتصادی زنان، ارابه حمایت های حقوقی و اجتماعی بوده.

اوپیک (AWEC) موسسه تعلیمی زنان افغان از سال 2002 در پاکستان توسط خود زنان تاسیس شد. که در سال 2008 توسط پلوشه حسن به کابل تاسیس شد و در پنج ولایت هرات، ننگرهار، بلخ، کندهار و پکتیکا گسترش یافت.

هلپ (HELP) یک سازمان بین المللی غیر دولتی آلمانی می باشد، که پروژه های مختلف را در افغانستان برای افغان ها از سال 2002 تا حال اجرا نموده است، از سال 2005 به این سو، این سازمان فعالیت های خود را بر روی حرفه آموزی، کاریابی و ادغام مجدد عودت کننده گان و خانواده های مستضعف داخل افغانستان، ارتقای ظرفیت کارمندان و ادارات دولتی، تقویت انجمن ها و نهادهای تولیدی و ترویج صنایع دستی مربوط بانوان و برنامه های حفاظت و مدیریت محیط زیست متمرکز ساخته است.

رادا (RADDA) موسسه بازسازی و انکشاف زراعت برای افغانستان در سال 2002 تاسیس شد و فعالیت های خود را با چشم انداز "فقر دیگر در جهان وجود نداشته باشد" و ماموریت "کاهش فقر و کمک به روند بازسازی و توسعه در افغانستان از

طریق راه حل ها و مداخلات مبتنی بر جامعه آغاز کرد. ، به گواهینامه AICS دست یافته و عضویت ACBAR را دارد. موسسه رادا به عنوان یک سازمان غیر دولتی و غیر انتفاعی محلی فعالیت خود را در ولایت هرات آغاز کرد و رفته رفته فعالیت های خود را در مناطق غربی ، شرقی و شمالی افغانستان گسترش داد. از سال 2002 به اینسو، موسسه رادا بیش از 100 پروژه را در بخش های مختلف پیاده کرده است، این پروژه ها بیشتر روی موارد چون: امرار معیشت، زراعت، دامپروری، حقوق بشر، برابری جنسیتی، توانمند سازی زنان، کاهش خطرات طبیعی، واکنش اضطراری، تولید/عرضه انرژی تجدید پذیر، حفاظت از محیط زیست، برنامه های ساختمانی، آبرسانی و بهداشت تمرکز داشته است.

بناً گفته میشود که اکثریت انجوها در اوایل قرن بیست و یکم و آغاز دولت لیبرال دموکراسی در افغانستان تشکیل شده و شروع به کار کردند، و در زمینه اجتماعی، اقتصادی، حقوقی، اشتغالزایی به خصوص در بخش اشتغال زنان به عنوان عضو آسیب پذیر جامعه کارکرد های زیادی داشته اند.

تعداد کارمندان بر حسب جنسیت

تعداد کارمندان در هر موسسه متفاوت میباشد چنانکه در موسسه واسا تعداد کارمندان دایمی این موسسه 10 تن میباشد که از آن جمله 3 نفر خانم و 7 نفر آقا هستند. و کارمندان موقت این موسسه در طی این پنج سال اخیر به تعداد 117 تن بوده اند که از آن جمله 49 خانم و 68 آقا هستند. موسسه ندای زن تعداد کارمندان دایمی 18 نفر هستند که از آن جمله 8 خانم و 10 آقا میباشد، و تعداد کارمندان موقت شان 200 نفر است که از آن جمله 110 خانم و 90 آقا هستند. در موسسه اوپیک کارمندان دایمی این موسسه 1 خانم آشپز و 2 آقا گارد میباشد، و کارمندان موقت این موسسه 20 خانم و 8 آقا میباشد. در موسسه هلپ تعداد کارمندان در هر سال و نظر به تعداد پروژه ها در حال تغییر است. این موسسه طور اوسط طی 5 سال گذشته 80 کارمند داشته است. از این بین 40 فیصد را طور اوسط کارمندان زن تشکیل داده اند. کارمندان بر حسب قراردادهای یکساله استخدام می‌گردند. در صورت تداوم پروژه و فعالیت ها کارمندان به کار خویش ادامه میدهند. با ختم پروژه قرارداد نیز ختم می‌گردد. و بلاخره تعداد کارمندان موسسه رادا طی این پنج سال به 96 تن میرسد، که 48 خانم و 48 آقا میباشد.

نقش و کارکرد موسسات در توسعه اشتغالزایی زنان

طوریچه که در این تحقیق بررسی شده است نقش و کارکرد هر سازمان در توسعه و اشتغالزایی زنان از تفاوت ها و شباهت های برخوردار است، چنانچه در موسسه واسا در پنج سال اخیر از سر تطبیق پروژه های مختلف در سطح ولسوالی ها و شهرهای هرات، بادغیس و فراه در قسمت تقویت اجتماعی و اقتصادی خانم ها از قبیل برنامه های مانند: ظرفیت سازی، حرفه، و خدمات صحتی اجرا نموده است. که پروژه های اشتغالزایی بیشتر در قسمت شیرینی پزی، خیاطی، فرآورده های زراعتی مانند: زنبور داری و کشت زعفران و پروسس میوه جأت برای تعداد از خانمها آموزش و تهیه امکانات برایشان مهیا ساخته است، و تمرکز مهم این موسسه روی

استخدام و ظرفیت سازی خانم بوده و در قسمت تساوای جندر تلاش نموده است. هنجان در موسسه ندای زن در بخشهای حرفه، گردانندهگی تلویزیون، آشپزی، نمایشگاه، سواد آموزی، ظرفیت سازی در سطح شهر و ولسوالی ها برای خانم پروژه متفاوتی را انجام داده است. موسسه **اویک** برای خانم های گزند در بخش های: لینیات سازی گاوداری، کورسهای خیاطی، سوادآموزی، شیرینی پزی، پروسه رهبریت با همکاری پرموت پروژه های متفاوتی را برگزار کرده است و تلاش در این زمینه دارد. موسسه **هَلپ** در سال 2016 پروژه ارتقای ظرفیت موسسه **هَلپ** ختم گردید. یکی از فعالیت های عمده این پروژه ارایه آموزش های ارتقای ظرفیت، کارآموزی در ادارات دولتی و تسهیل استخدام کارآموزان انانث در ادارات دولتی طی سالهای 2013 تا اواسط 2016 بود. در این پروژه مجموعاً حدود 400 فارغ التحصیل انانث از پوهنتون های افغانستان (عمدتاً پوهنتون هرات) شامل برنامه کارآموزی گردیده و پس از شش ماه آموزش تیوری و کار عملی در ادارات مختلف دولتی با شرکت در امتحانات رقابت آزاد اکثریت شان در ادارات دولتی شاغل گردیدند. در 5 سال گذشته این موسسه پروژه آموزش فن و حرفه و کاریابی را در دو ولایت افغانستان - هرات و بامیان اجرا نموده است. در طی این مدت در هر سال حدود 800 نفر (طی 5 سال حدوداً 4000 نفر که تقریباً 55 تا 60 فیصد را خانم ها تشکیل داده اند) از این برنامه های آموزشی شش ماهه و خدمات کاریابی بهره مند گردیده اند. از این میان حدود 60 فیصد را زنان تشکیل داده اند. اکثر این خانم ها طبق سروی های انجام شده حدود 70 فیصد شامل کار گردیده و صاحب درآمد شده اند. در قالب پروژه ارتقای ظرفیت این موسسه چندین مرکز تولید و فروش محصولات بانوان در شهر و ولسوالی ها ایجاد گردیده که زمینه کار، تولید و درآمد را برای تعداد کثیری از خانم ها مساعد نموده است. و موسسه رادا نقش این موسسه در قسمت اشتغالزایی زنان، ایجاد شرکت تولیدی برای زنان ابریشم کار در ولسوالی زنده جان که 750 نفر عضو دارد، انجمن ها و کوپراتیف های پیشه وری برای خانم ها، برگزاری دوره های آموزشی و کار آموزی برای زنان در ولسوالی های دور دست، فراهم نمودن زمینه کاری برای خانم های فارغ التحصیل و پیشه وران در مناطق روستایی و دور دست و غیره میباشد. در سال 2014-2015 این موسسه برای بیش از 5000 خانم ابریشم کار در ولسوالی زنده جان ولایت هرات با همکاری دونر های مختلف جعبه های تخم کرم ابریشم توزیع کرد تا این صنعت را بیشتر ترویج کند و این خود یک کسب و پیشه با درآمد فوری برای این خانم ها میباشد، و همچنان این فعالیت ها ادامه دارد. در اکثر ولسوالی ها برنامه های خیاطی، قالین بافی، پروسس محصولات حیوانی، توزیع مواشی و همانند آن برنامه های امرار معیشت دیگری را نیز برای خانم های بی بضاعت و فقیر راه اندازی نموده است که سبب ایجاد داریی برای این مستفید شونده گان شده است.

اجرای فعالیت های موسسه در بخش ظرفیت سازی زنان حوزه های پروژه های موسسه و اساساً در بخش حرفه، خیاطی، استخدام، حرفه های زراعتی و در بخش آموزش و ظرفیت

سازی آموزش سواد آموزی، کامپیوتر، انگلیسی، ویب دیزاین و اپ دیولوپر میباشد. موسسه ندای زن با داشتن فعالیت های همچون خیاطی، شیرینی پزی، خامک دوزی، رستوران تئورچین در این مدت پنج سال 5000 نفر را وارد این حرفه ها کرده است. موسسه **اویک** در کل پنج پروژه اجرا شده طی این پنج سال که در بخش ظرفیت سازی، آسیب پذیری بانوان کار کرده است. موسسه **هَلپ** آموزش فن و حرفه، کارآموزی و ایجاد مراکز کسب و کار برای بانوان. علاوه، این موسسه در قالب پروژه ارتقای ظرفیت خویش حدود 1000 کارمند دولتی را از بیشتر از 44 اداره دولتی طی برنامه های آموزشی ارتقای ظرفیت شش ماهه آموزش داده است. از این بین تقریباً 50 فیصد را خانم ها تشکیل میدهند. برنامه های آموزشی ارتقای ظرفیت که عمدتاً شامل آموزش مدیریت، کامپیوتر، انگلیسی و حکومتداری خوب و مدیریت حفاظت و بهبود محیط زیست میگردد تاثیر قابل توجهی در ارتقای ظرفیت و مهارت های زنان شرکت کننده داشت. و همچنان رادا این موسسه فعالیت های متعددی در بخش های پبله وری، قالین بافی، زراعت و مالداری، ترنینگهای آموزشی، مارکتینگ و بازار یابی، بافندگی، آگاهی دهی و غیره برنامه های را جهت بالا بردن ظرفیت و مهارت های کاری زنان انجام داده است.

حوزه های کاری پروژه ها

حوزه های کاری موسسه و اساساً عبارتند از: معارف، صحت روانی، اشتغالزایی، زراعت... و بیشتر تمرکز روی تقویت اقتصاد و اجتماعی خانم ها. موسسه **ندای زن** با تاکید به اینکه خانم ها یک قشر اند که به نوعی به انزوا قرار گرفته اند، زمینه اشتغال اقتصادی و اجتماعی، تصمیم گیری بزرگ تداخیل توانمند سازی، برای شان مهیا کرده است. موسسه **اویک** در بخش بلند بردن ظرفیت سازی خانم ها و بخش حرفه آنها تلاش نموده است. موسسه **هَلپ** ارتقای ظرفیت و کارآموزی، آموزش فن و حرفه و ایجاد مراکز کسب و کار ویژه ای بانوان. و همچنان موسسه رادا حوزه ی کاری این موسسه در بخش های زراعت و مالداری، کار آموزی، دادخواهی و آگاهی دهی، پبله وری، پروسس مواد غذایی، امرار معشیت، بافندگی، قالین بافی و غیره میباشد.

دلایل انتخاب حوزه اشتغال زنان

دلایل که موسسات حوزه مانند اشتغال زنان را انتخاب میکنند متفاوت است چنانکه در موسسه و اساساً دلایل انتخاب این نوع حوزه ها را بخاطریکه قشر متضرر جامعه را بیشتر زنان تشکیل میدهند و دسترسی به تعلیم و تربیه ندارند. در موسسه ندای زن انتخاب این حوزه به دلیل اینکه زنان قشر از جامعه اند که به انزوا کشیده شده اند و نسبت به مردان آسیب پذیرتر میباشند. در موسسه اویک آسیب پذیر بودن خانمها، بلند بردن سطح اقتصاد، بی سوادی خانم ها، سطح آگاهی. هَلپ به چند دلیل: در قسمت فعالیت های فن و حرفه، زنان نیز مانند مردان باید در فعالیت های اقتصادی و اجتماعی فعال باشند. اقتصاد قوی و پویا مستلزم کار و فعالیت زنان نیز میباشد، در بخش ارتقای ظرفیت و کارآموزی. و موسسه رادا، حوزه ی کاری این موسسه در بخش های زراعت و مالداری، کار آموزی،

دادخواهی و آگاهی دهی، پيله وری، پروسس مواد غذایی، امرار معشیت، بافندگی، قالین بافی و غیره میباشد. تشخیص نیازها و اشتغال زنان **موسسه واسا** با تمرکز به پلان استراتژی تطبیق این فعالیت ها میشود، از طریق سروی که از سطح ولسوالی و مناطق که از ولسوالی ها میشود. **ندای زن** با اجرا کردن پلان استراتژیک موسسه و از طریق سروی های مختلف در سطح مناطق تشخیص نیاز را انجام میدهم. **اویک** علاقه مندی در این زمینه، نیازمندی، و فند دادن به خانم ها را مدنظر میگرد. **هلیپ** چون خانم ها نتوانسته بودند حداقل فیصدی تعیین شده برای خانم ها در ادارات ملکی را تکمیل کنند -33 فیصد حداقل سقف تعیین شده - در ادارات ملکی دولتی جذب و بکار گمارده شوند. و **رادا** در ابتدا هر منطقه سروی میگرد تا اینکه نیاز های اولیه و میرم مردم همان منطقه شناسایی شود، سپس نظر به همان نیازها و مشکلات که در ساحه وجود دارد پروژه ی طرح و دیزاین میشود تا به نیازهای مردم همان منطقه پساخوگی شود. حوزه های کاری هم در زمان که مشکلات جامعه مورد نظر شناسایی میشود، تعیین میشود چون هر مشکل و نیاز ی ارتباط میگیرد به یک بخش و حوزه مختلف، با این نوع تشخیص نیاز تمام موسسات غیردولتی در بخش اشتغالزایی زنان سهیم هستند. میکانیزم های موسسات جهت کاریابی مستفیدین پروژه ها **میکانیزم های موسسه واسا** بر اساس تعهدات و امضاً تعهدنامه همراه مستفیدین پروژه و همچنان اربابان و اعضای شورای تعهد میشود، که بشکل پایدار و دایمی ادامه پیدا کند. در موسسه **ندای زن** داشتن طرزالعمل، مراکز حمایتی، سواد آموزی، حرفه ، روانشناسی، تعقیب تا شش ماه مدنظر گرفته میشود. **اویک** تسلیم ولسوالی میدهند و از لحاظ اقتصاد تا یک مدتی حمایت میکنند. **هلیپ** در بخش حرفه و فن بعد از تکمیل آموزش شش ماهه، مرکز خدمات کاریابی موظف است تا زمینه کار را برای فارغین آماده سازد. در برنامه کارآموزی، طی یک تفاهمنامه دولت افغانستان کمیسیون اصلاحات اداری و مقام ولایت متعهد گردیده بودند تا زمینه استخدام فارغین انان را در ادارات دولتی فراهم سازند. و در موسسه **رادا** بیشتر میکانیزم که موسسه **رادا** برای مستفیدین پروژه ها و حوزه های کاری خود در نظر دارد این است که اولاً پروژه ها نظر به نیاز های خود مردم منطقه و نظر به حرفه رایج منطقه و محصولات که همان منطقه میتواند تولید کند، دیزاین و طرح میشود. بعداً در هر بخش آموزش های فنی و حرفوی برای مستفیدین پروژه ها ارائه میشود و مواد لازم برای شروع کار آنها توزیع میشود. زمانیکه مستفیدین پروژه های تحت نظر استاد کار و ترینر شروع به تولید کرد، برای محصولات شان در داخل و خارج از کشور از طریق برگزاری نمایشگاه ها و اشتراک در نمایشگاه ها، بازاریابی میکنیم تا اینکه مرجع برای فروش محصولات داشته باشد و پروسه تولید شان در حرکت باشد. در پهلوی این اقدامات برای خانم ها و مستفیدین برنامه های آموزشی حسابداری، دفترداری، مدیریت، بازاریابی و غیره راه اندازی میشود تا دانش شان بالا برود و خود کفا شوند. ابزار های سنجش موثریت کار

موسسات با استفاده از ابزار های گوناگونی موثریت کار خود را سنجش میکنند، طوریکه در موسسه واسا موثریت پروژه ها را با ارزیابی وسط پروژه و ختم پروژه با ابزار و فرمت های پرسشنامه، داستانهای موفقیت، بحث های گروهی... اندازه گیری میکنند. **موسسه ندای زن** به سه ابزار موثریت کار خود را سنجش میکنند: تیم نظارتی، تیم دونر گزارشات، موسسات همکار- ریاست امورزنان. **موسسه اویک** نظارت و ارزیابی با فرمت پیری تست و پست تست که چه فیصدی موثریت داشته است را اجرا میکنند. **موسسه هلیپ** موثریت هر یک از فعالیت ها با اجرای نظارت و ارزیابی و همچنان اجرای برنامه ی تعقیبی / ردیابی یا TRACE سنجش میشود. و **موسسه رادا** از طریق عواید که مستفیدین پروژه ها بعد از ختم کار شان بدست می آورند و همچنان از طریق فرصت های کاری که این مستفیدین بعد از ختم دوره های ظرفیت سازی و کارآموزی بدست می آورند سنجش میکنیم.

پلان های آینده موسسات برای افزایش اشتغال **در موسسه واسا** چون یک موسسه زنانه میباشد و پلان استراتژیک به مدت سه سال ساخته میشود. و تمام فعالیت های که در قسمت زنان ، ظرفیت سازی و تقویت ذکر میشود، براساس استراتژی پلان پروژه ها طرح میشود. و این پلانها در حوزه های که گفته شد بیشتر است و پلان ها آینده هم براساس همین حوزه های کاری طرح ریزی میشود. **موسسه ندای زن** با داشتن پلان استراتژیک پنج ساله تا سال 2021 روی توانمند سازی، تداوم خدمات برای خانم ها، دیگر منابع به سالهای آینده در عرصه خدمات ارایه میکند. **موسسه اویک** کوشش برای داشتن پروژه های برای فند دادن به خانم ها برای شان زمینه کاری را مهیا کند. **موسسه هلیپ** در پروژه های آموزش فن و حرفه و کاریابی باید حداقل نیمی از مستفید شونندگان را زنان تشکیل دهند. بنابراین در هر برنامه سعی خواهد شد تا حداقل نیمی از کارآموزان صنوف فنی و حرفوی و مستفید شونندگان خدمات کاریابی را زنان تشکیل دهند. در سالهای آتی طی هر سال حدوداً 1000 نفر آموزش خواهند دید که 50 فیصد را زنان تشکیل خواهند داد. و **موسسه رادا** برای افزایش اشتغالزایی برای زنان برنامه های زراعتی و مالداری (بخش پيله وری و زعفران) برنامه های صنایع دستی (قالین بافی، شال بافی، پروسس و تولید تار ابریشم)، همچنان ایجاد شرکت و کوپراتیف برای زنان پیشه ور و همچنان راه اندازی دوره های کارآموزی برای فارغ التحصیلان را دارد.

محدودیتها و چالشها موسسات در بخش اشتغالزایی زنان با بررسی از وضعیت موسسات غیردولتی در شهر هرات این موسسات از محدودیتها زیادی برخوردار هستند که چنانچه در **موسسه واسا** یکی از چالش ها مهم برنامه ها کوتاه مدت است، **که فند از طرف موسسات بین المللی داده میشود**. فندی که دریافت میکنیم کمتر از 50 میلیون است، اگر پروژه کوتاه مدت به پلان تبدیل شود بهتر است و فند هم بالای 50 میلیون برسد بهتر میشود. پروژه هایکه ما فند بسیار بالای داشته باشد در خواست کنیم و این پروسه تا سال 2020 پلان و برنامه ریزی میشود. که پروژه های کوتاه مدت تبدیل به پروگرام شود. **موسسه ندای زن** کارکردن برای زنان چالش برانگیز است،

عدم امنیت در مناطق دور دست، عدم ارایه خدمات، نبود بودجه. **موسسه** او یک عدم امنیت، کمبود کارمندان، نبود همکاری دولت، عدم همکاری سکتورهای مربوطه. **موسسه هلیپ** متاسفانه در سال های اخیر زمینه کار و اشتغالزایی در کشور روند رو به نزول را طی کرده است. این امر که ناشی از ناامنی، کاهش سرمایه گذاری، فرار سرمایه ها، واردات بی رویه، نبود برنامه منظم ملی برای افزایش و حمایت از تولیدات داخلی و غیره عوامل میباشد باعث گردیده تا فارغین برنامه های آموزشی فن و حرفه علاوه داشتن مهارت های لازم نتوانند به بازار کار - به فیصدی که توقع می رود - جذب گردند. و بلاخره **موسسه رادا** بیشتر محدودیت ها و چالش های که این موسسه و در کل تمام موسسات که در این حوزه ها فعالیت دارند با آن مواجه میباشد شامل: نا امنی، محدودیت های اجتماعی، محدودیتهای فرهنگی و محدودیت های مالی میباشد.

پیشنهادها موسسات درباره افزایش اشتغال زنان

موسسه و اساء، پروژه های تبدیل به پروگرام شود، فند افزایش یابد برای انجوهای داخلی، سطح آگاهی زنان را در قسمت برنامه های اشتغالزایی بالا برده شود تا آنها ارزش کار را بدانند. **موسسه ندای زن**، نهاد های مدنی سر حکومت فشار بیارند که حکومت در این عرصه دخیل باشد، فرصت های بیشتر برای خانم ها ایجاد شود، جامعه جهانی با فشار بر سر حکومت میتواند نقش داشته باشند در این عرصه، برای فیصدی کار زنان در ادارت کود انتخاب کنند. **موسسه او یک**، پیشنهاد برای خانم های علاقمند کار که واقعا میخواهند کار کنند، زمینه کاری و شغلی را برای شان آمده کرده و با همکاری دولت و حکومت برای شان زمینه اشتغال را فراهم میسازد. **موسسه هلیپ**، برای زنان نیز مانند مردان باید زمینه آموزش ابتدایی، متوسط و عالی فراهم گردد. از طرف دیگر زنان نیز باید مانند مردان از تمام برنامه های آموزشی فنی و حرفوی و مسلکی برخوردار گردند. علاوه نیاز است تا زمینه دسترسی به قرضه های کوچک و متوسط (بدون سود) برای زنان جهت راه اندازی تشبثات شان فراهم گردد. در کنار این اقدامات نیاز است تا زمینه تولید با کیفیت داخلی، حمایت از تولیدات داخلی، افزایش صادرات و ارتباط موثر بنگاه های تولیدی با بازارهای ملی، منطقوی و بین المللی ایجاد گردد. مجموعه این برنامه ها در صورت تطبیق میتواند زمینه ایجاد اشتغال را برای زنان مساعد سازد. و پیشنهادها **موسسه رادا** موارد چون جلب توجه کشور ها و موسسات بین المللی کمک کننده در این راستا، ایجاد برنامه های آموزشی جهت ارتقاء ظرفیت زنان در رشته های مختلف، برگذاری نمایشگاه ها برای محصولات تولید شده توسط زنان برای مارکتینگ و بازاریابی این محصولات و همچنان رشد و فرهنگ سازی در جامعه میتواند تا حدود مشکلات و موانع سر راه فعالیت و کار زنان را کاهش دهد و زمینه برای اشتغالزایی خانم ها را افزایش دهد.

نتیجه گیری

تحقیق کنونی در حوزه اشتغالزایی زنان با عنوان (بررسی نقش انجوها بر افزایش اشتغالزایی زنان در شهر هرات در پنج سال اخیر) انجام شده است. با در نظر داشت نتایج حاصله از تحقیق

حاضر، انجوها سازمان های مردم نهاد می باشند، که تقریباً میتوان گفت همه آنها در اوایل قرن بیست و یک تاسیس شده اند؛ مطابق به آمار گرفته شده از پنج سازمان تحت تحقیق (و اساء، ندای زن، او یک، هلیپ و رادا) ، به صورت مجموعی از فعالیت این سازمانها به تعداد 30000 خانم طی پنج سال (2015-2019) استخدام و مستفید شده اند و تعداد زیادی توانسته اند وارد ساحه کاری شوند. بناء گفته می توانیم که این سازمان ها نقش مؤثر در ایجاد اشتغال برای زنان داشته اند. از تجزیه و تحلیل داده ها، می توان چنین استنباط کرد که بخش عمده از فعالیت انجوها برای زنان اختصاص داده شده است که این سازمان ها از طریقه های مختلفی از قبیل ترتیب و اجرا پروژه های فن و حرفه، ترتیب صنوف آموزشی، سرمایه گذاری روی افزایش مهارت و توانایی زنان زمینه های شغلی متعددی را ایجاد می نمایند با توجه به آماری که از مسؤلان سازمان ها ذریعه مصاحبه بدست آمده می توان گفت که این سازمان ها زمینه های شغلی از قبیل استخدام کارمند، خیاطی، قالدین بافی، مایل سازی، کشت زعفران، مالداری، پشم ابریشم، پروسس مواد غذایی، سوادآموزی را برای زنان آماده نمود اند. میکانیزم که مستفیدین حوزه های کاری وارد کار شوند بر اساس تعهدات و امضاً تعهدنامه همراه مستفیدین پروژه و همچنان اربابان و اعضای شورای تعهد میشود، که بشکل پایدار و دایمی ادامه پیدا کند. ابزار های سنجش موثریت پروژه ها را با ارزیابی وسط پروژه و ختم پروژه با ابزار و فرمت های پرسشنامه، تیم نظارتی، فرمت پیری تست و پست تست که چه فیصدی موثریت داشته است سنجش میکنند. پلان های آینده این موسسات برای افزایش اشتغال زنان ، ظرفیت سازی ... میباشد، براساس استراتژی پلان پروژه ها طرح میشوند. و این پلانها در حوزه های که گفته شد بیشتر است و پلان ها آینده هم براساس همین حوزه های کاری طرح ریزی میشود.توانمند سازی، تداوم خدمات برای خانم ها، دیگر منابع به سالهای آینده در عرصه خدمات ارایه میکند.در پروژه های آموزش فن و حرفه و کاریابی. برای افزایش اشتغالزایی برای زنان برنامه های زراعتی و مالداری بخش پبله وری و زعفران برنامه های صنایع دستی (قالین بافی، شال بافی، پروسس و تولید تار ابریشم) را در دست دارند. و چالش های که این موسسات با آن روبرو اند از جمله: برنامه ها کوتاه مدت است، که فند از طرف موسسات بین المللی داده میشود. عدم امنیت در مناطق دور دست، عدم ارایه خدمات درست، نبود بودجه، کمبود کارمندان، نبود همکاری دولت، عدم همکاری سکتورهای مربوطه، کاهش سرمایه گذاری، فرار سرمایه ها، واردات بی رویه، نبود برنامه منظم ملی برای افزایش و حمایت از تولیدات داخلی و غیره عوامل میباشد باعث گردیده تا فارغین برنامه های آموزشی فن و حرفه علاوه داشتن مهارت های لازم نتوانند به بازار کار به فیصدی که توقع می رود جذب گردند. محدودیت های اجتماعی، محدودیتهای فرهنگی و محدودیت های مالی میباشد همه این چالش دست به دست هم داده و موانع را برای موسسات ایجاد میکند؛ اما با این همه مشکلات انجوها در زمینه مختلف اجتماعی، اقتصاد، فرهنگی و... برنامه های

کاری خود را در حوزه های ذکر شده تطبیق میکنند و برای پیشرفت و توسعه جامعه کار میکنند.

پیشنهادها

1. با توجه به نیاز بازار کار و شرایط اقتصادی و اجتماعی و بالا بودن نرخ بیکاری در کشور و کارکرد های ارایه شده توسط انجوها در این چند سال اخیر، این سازمانها توانسته اند زمینه های کاری گوناگونی را برای افراد ایجاد نموده. و با اجرا پروژه ها و پروگرام های گوناگون بخصوص در بخش اشتغالزایی زنان به حیث یک قشر آسیب دیده فعالیت های چشم گیری را انجام داده اند. لازم است تا فعالیت های انجوها گسترده تر و وسیع تر شود تا نرخ بیکاری کاهش یافته و زمینه های اشتغالزایی در کشور افزایش یابد.
2. انجوها باید شرایط کاری را پس از ختم دوره های آموزشی برای مستفیدین آماده سازند، زیرا مستفیدین پس از ختم دوره آموزشی بنابر نبود سرمایه کافی قادر به راه اندازی شغل نمی باشند. بناً انجوها با همکاری سکتورهای مربوطه بعد از دوره های آموزشی زمینه کاری را برای مستفیدین مهیا کنند، تا مستفیدین پروژه ها بتوانند از فرصت ایجاد شده به خوبی استفاده کنند.
3. انجوها با برقرار کردن امنیت در سازمان خود و افزایش سطح آگاهی خانواده های باید برنامه های را رو دست بگیرند، تا باعث کاهش محدودیت های خانوادگی فراروی زنان در جریان آموزش ها و ازدیاد مدت زمان آموزش ها شوند، چنانکه ازدیاد مدت زمان آموزشها تأثیرگذاری بیشتری در بخش ارتقای ظرفیت و مهارتهای زنان زنان میشود.
4. توجه به زنان فارغ التحصیل پوهنتون ها در کنار دیگر زنان شاغل و ارایه دوره های آموزشی در بخش کسب شغل و ارتقای ظرفیت، می تواند یکی دیگر از کارکردهای مهم و موثر سازمانهای غیردولتی در بخش اشتغالزایی زنان باشد، چنانکه عدم مهارت کاری و نداشتن تجربه کاری سبب بیکاری در بین فارغ التحصیلان میشود.

منابع

1. آزادی، محمد- علی پور، الهام، مروری بر ساختار، توانائی ها و نقش های سازمانهای غیردولتی، 1391، ماهنامه علمی، آموزشی در زمینه مدیریت.
2. بلیکی، نورمن (1396). طراحی پژوهش های اجتماعی (چاپ یازدهم) ترجمه: حسن چاوشیان تهران: نشر نی.
3. ریاست اقتصاد، ولایت هرات، پروفایل ولایتی هرات، 1397، (چاپ دوم).
4. سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور، مجموعه مقالات همایش توسعه نظام اداری. 1380
5. صادقی، مسعود و عمادزاده، مصطفی، تحلیلی بر عوامل اقتصادی مؤثر در اشتغال زنان ایران، 1383،
6. سایت وزارت اقتصاد جمهوری اسلامی افغانستان <http://www.moec.gov.af>.
7. سایت ریاست اقتصاد ولایت هرات

ضمائم

پرسش های مصاحبه ای

- 1) معرفی موسسه؟
- 2) تعداد کارمندان دائمی و موقت برحسب جنسیت در پنج سال اخیر؟
- 3) این موسسه در توسعه اشتغالزایی زنان در پنج سال اخیر چه نقش و کارکردی داشته است؟
- 4) این موسسه تا حال در بخش اشتغالزایی، چگونگی بالابردن ظرفیت و مهارت کاری زنان کدام فعالیت ها را در چه بخش ها انجام داده است؟ (تعداد مستفیدین پروژه های بر حسب جنسیت از 2015 الی 2019)
- 5) حوزه های کاری این پروژه ها در کدام بخشهای میباشد؟
- دلایل انتخاب این نوع حوزه ها (اشتغال زنان) پروژه های شما چیست؟
- بخاطر چه و از کجا این حوزه ها را انتخاب میکنید (تشخیص نیازها و اشتغال زنان)؟
- چه میکانیزم وجود دارد که مستفیدین حوزه های کاری شما وارد حرفه کار شوند؟
- موثریت کار خود را با چه ابزار های سنجش میکنید؟
- 6) موسسه شما برای افزایش اشتغالزایی زنان چه پلان های در آینده دارد؟
- 7) محدودیت های و چالش های که موسسه شما در حوزه اشتغال و اشتغالزایی با آن مواجه است چه است؟
- 8) پیشنهادتان درباره افزایش اشتغالزایی زنان چه است؟